

1983. OKTÓBER
kisdobos

Aranyfonál — vagy cukorspárga?

Gáborék családja boldog; néhány nap múlva új lakásba költöznek, ahol távfűtés van, meleg víz és főként három fél szoba. Ebből az egyik Gáboré. Napok óta töpreng: hogyan rendezi be, mit visz magával a régi kacatokból.

Tamás, a barátja nagyokat hallgat.

Mióta a világra jöttek, egy folyosón laktak, egy oviba, iskolába jártak, együtt rúgták a labdát. Most mi lesz, hogy lesz tovább? Gábor tervezget — Tamás pedig aggódik. Félti a barátságukat. Meg aztán hamarosan költöznek ők is. Lehet, hogy a város másik végébe, onnan aztán legfeljebb véletlenül találkoznak majd. Jönnek az új barátok, akikkel együtt izgulnak, játszanak. És ilyenkor a régi, a kisgyerekkori kapcsolat vajon odavész? Hallgatom az aggodalmát, elkeseredett meg-megcsukló hangját. „A barátság aranyfonál..." — olvastam valamilyen emlékkönyvben. Vajon az ő aranyfonaluk állja-e az idő próbáját? Mennyire erős? Mekkora a teherbírása? Elbírja-e a most még csak négy buszmegállónyi távolságot, vagy — zutty! — elszakad végképp? Kell-e naponta együtt töltött órákkal táplálni, vagy elég a sok ed-digi közös emlék?

Hallgattam Tamást, és vele aggódtam. És közben örültem Gábor szobájának.

Egyik nap a vizafogói új lakótelep felé jártam. A házak szépek, a terep — mint afféle nagy építkezés során — még rendezetlen. De a gyerekek már fociznak nagy lelkesedéssel. A kapus éppen veszélyes lövést véd, a többiek hurráznak, dícsérik.

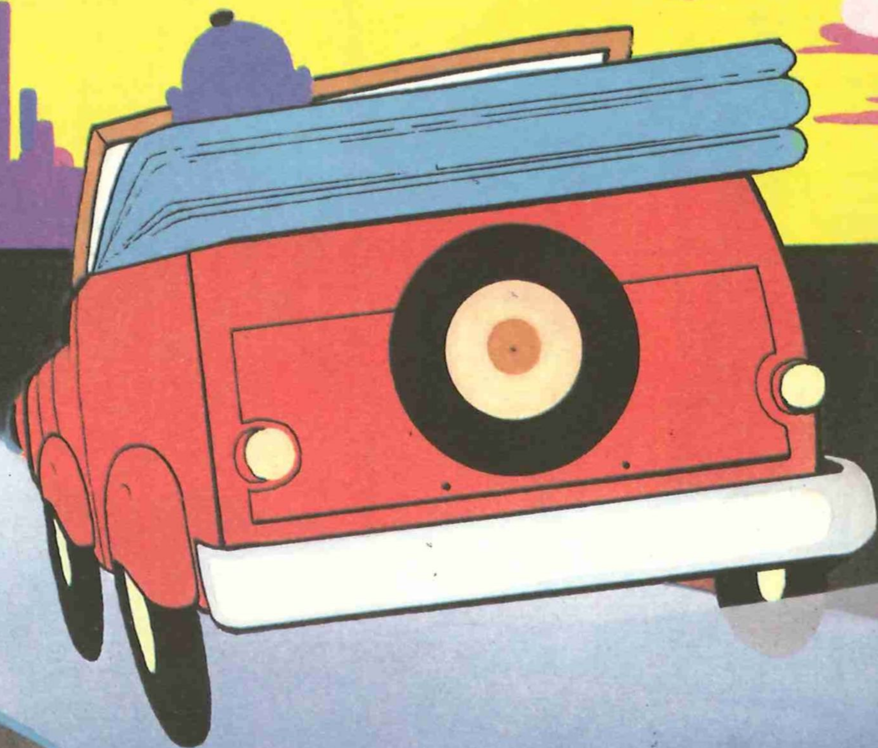
— Szép volt Ta-más! — kiáltják. S lám, kit ünnepelnek? Tamást! Most hozzáfut Gábor, megöleli, aztán büszkén körbejáratja a pillantását, s büszkén mondja:

— A barátom! Értitek!

A barátja — és az is marad!

Simai Mihály

A mostani barátom

A mostani barátom
előtt is volt barátom.
Könnyű most már belátnom:
nem is volt igaz barátom.

Barátságról szónokolt,
s egy szép napon álnokul
megszökött egy batáron!
Megszökött — és elvitte a
szépen-szóló,
szívhez szóló
gitárom.

A mostani barátom
üldözi egy FIAT-on.
Meglátjátok, visszahozza
szépen-szóló,
szívhez-szóló
gitárom!

Szerte minden határon;
Karádon és Parádon
mindenkinek kívánom:
olyat leljen barátnak, mint
a mostani erős, bátor
tisztaszívű barátom!

Békés Rozi rajza

Nagy Katalin

HÓ-NAP-LÓ

Kengurul

Koltai Éva rajza

Abba is hagytam a naplóírást mindjárt októberben. Mert a többiek azt mondták, hogy unalmas. Sose történik nálunk semmi! Azért másoltam ki a naptárból az időjárást, meg ilyesmit, hogy mégis jusson minden napra valami. És tessék!

Lemondtam a tisztségemről!

A többiek persze nem hagyták. Egyre csak neveltek engem. Hogy vegyek példát az őrsi pénztárosról! Köztudott, hogy az őrsnek egyetlen fillérje sincs. Mégse mond le, hanem hordja a táskájában a malac-perselyt üresen. És az őrsi szakács még azt se tudja, mi különbség a rántás és a rántotta között, azt hiszi, az egyik a múltidő. Mégse siránkozik. Szakmai továbbképzésen vesz részt. Mindig nézi a televízióban a Főzőcske nevű műsort. Már látszik a hatása. Újabban úgy köszön reggelenként, hogy cukkini, búcsúzáskor meg úgy, hogy padlizsán.

Mondtam, hogy cserélek mindkettőjükkel egyszerre! Hordhatok én is a táskámban padlizsánt... De naplót írni nem tudok, mert nincs miről.

Akkor megszólalt a tanító néni. A füzeteket javította az asztalnál. Mi a padokban tartottuk az őrsi gyűlést. Mindannyian az osztályban voltunk, mert máshol nincs hely. Hallottam, szülői értekezleten ajánlották is, hogy az őrsök néha a családoknál találkozhatnának. De az anyukák és apukák nem vállalták. Azt mondták az rosszabb lenne mint a sortatarozás.

A tanító néni most abbahagyta a füzetjavítást. És elkezdte az őrsi életet. Azt mondta, igazam van, nem történik naponta olyasmi, amit érdemes megörökíteni az őrsi naplóban. De a hónap során biztosan történik! Írjak havonta egyszer a spirálos füzetbe! Attól még napló lesz az, vagyis hó-napló. A tanító néni két legyet ütött egy csapásra. Illetve egy gepárdot és egy őrsi krónikást —, légy nem volt. Mert először is: nem volt már szükség a gepárd képre. Másodszor: mégis írhattam címet a spirálos füzetre. Azt írtam rá: HÓ-NAP-LÓ.

És igaza is lett a tanító néninek. Októberben máris van mit írnom az őrsi naplóba. Gesztenyegyűjtési versenyt hirdettek a kisdobosoknak. De azért mégse olyan könnyű a dolgom, mint például az őrsi pénztárosnak. Mert mit írok akkor, ha nem mi nyerünk? A győzelem ugyanis egyáltalán nem a szorgalmon múlik, hanem az órarenden. Minden osztály résztvett a versenyben. Akinek előbb ér véget a tanítás,

végigrohan a fasoron és felkapkodja az összes gesztenyét. Akinek meg mondjuk karének van, az csak a tüskés burkot találta összetaposva üresen. Megjegyzem tetszik nekem a tüskés burok. Olyan, mint egy játék-sündisznó. Ahogy az ember-gyerekek babával játszanak, úgy a sün-gyerekek gesztenyével játszhatnának...

De hogyan nyerhetnénk meg a versenyt?

A kiskenguru nélkül nem győztünk volna, az biztos! Ő a nagykenguru kistestvére. A kiskenguru miatt hívtuk a nagykengurunak Bíró Karcsit. Mert mindenhova magával cipelte az öccsét, a térre meg a moziba, hát azért. Csúfoltuk érte, ez az igazság. Azt már megfigyeltem, hogy a gyerekek, amíg idegenek, leginkább csúfolják egymást. Mi is a tanévnyitón nyomban elneveztük Fülesnek a nagyfülűt, Stopplámpának a vöröshajút, Pöttyösnek a szeplős lányt. Tollseprőnek meg azt, aki a fodrásznál csináltatott frizurát. Azóta megtanultuk egymás civil nevét és csúfolódni se szoktunk már annyira. De némelyik elnevezés azért megmaradt, például a Kenguruk.

Bíró Karcsi öccsét különben Józsikának hívják és négy éves. Mindig ott játszik a házuk előtt, csak aludni jár a lakásba. Erről támadt az az ötletünk. Bíróék háza előtt van a két legjobb gesztenyefa. Annyi gesztenye hullik róluk naponta, mint az összes többiről együttvéve. Megbíztuk a Kiskengurut, hogy szedje össze a termést. Én még azt is mondtam, jutalmul, bevesszük őt póttagnak a Gepárd őrsbe.

Azóta reggelenként, amikor a nagykenguru az iskolába indul, a kicsi kiáll a fa alá. Ott áll mozdulatlanul, mint egy kerti törpe, és figyeli a gesztenyét. Amint lehullik egy, máris kapja föl, be a kosárba! Volt olyan nap, hogy két kosárral is összegyűjtött, mire véget ért a tanítás. Úgyhogy a Gepárd őrs nyerte a gesztenyegyűjtő versenyt. Akkor a Tollseprő azt mondta, ezentúl ne hívjuk kiskengurunak Józsikát, mert az mégiscsak csúfolás. Tollseprőről kiderült, hogy nemcsak hiú majom, hanem jószívű is, Göndör Marinak hívják különben.

Csakhogy Józsikának nem kellett a jószívűség. Azt mondta, Józsi nevű gyerek három is van az utcában. Azóta is, ha megkérdezik, hogy hívják, azt feleli:

- Kengurul.

Így mondja, „l" betűvel a végén, és nagyon büszke rá.

Viszont nem akart póttag lenni az őrsünkben. Azt mondta, fél a gepárdtól, mert annak hét feje van, zsákjába gyűjti a rossz gyerekeket, és konténerbe zárja őket. Világos, hogy Bíró Karcsi jó testvér. Szokott mesélni az öccsének. Azt mondja, így próbálja megjavítani. De a Kiskenguru nem javul, csak összekeveri a sokféle ijesztgetést.

Nem kötelező az őrsi póttagság, de akkor mivel jutalmazzuk?! Merthogy megérdemli a gesztenyegyőzelem miatt. A Kiskenguru azt kérte, hogy utaztassuk tízszer a guruló koffer-tolón. Azért tízszer, mert az őrsünk létszáma tizenegy, de a bátyja biztosan edzésre megy inkább. Mindig így szokta.

Megértem. Én is szívesebben mentem volna edzésre, de részben nem futbalozok, részben be szoktam tartani, amit ígérek.

Ez most elég nehéznek bizonyult...

Bíróék pont szemben laknak a Fő-pályaudvarral. A Kiskenguru gyakran átszökik oda. De nem a mozdonyokat nézi, mint más normális óvodás. Hanem keres egy üres kocsit, amivel a kofferokat tolják az utasok. Ráül. És várja, hogy valaki tologassa. Persze mindig elzavarják. Azért most azt kívánta tőlünk: toljuk őt a koffer-kocsin. Mindenki gurítsa egyszer végig a peronon.

Megígértük, megtettük. A Kiskenguru nagyokat kurjantott örömében. Legalább volt mit írni az őrsi naplóba:

OKTÓBER

A Gepárd őrs első lett a gesztenyegyűjtésben. Ez a Kiskengurunak köszönhető. Megköszöntük a gurulós-koffertolóval. Kár, hogy másnap a Gepárdok ellenőrzőjébe is rögzítették az eseményt

Gyurkovics Tibor: NÉVIKE

Október 8. Koppány — Hol a hidroplán?
Október 10. Gedeon — Abbahagyja, újrakezdi, beleun.
Október 13. Eduárd — Kézzel eszik lekvárt.
Október 14. Helén — Maradjon a helyén!
Október 15. Teréz — Én vas vagyok, te réz.
Október 18. Lukács — Voltam náluk ács.
Október 21. Orsolya — Nagyon jó a borsója.
Október 22. Előd — A poént le ne lődd!
Október 24. Salamon — Kék huszár piros alapon.
Október 26. Dömötör — Farát csípi a bögöly.

ŐSVÁT ERZSÉBET

CINI CÁN

Két kisegér
egyik reggel
hangos szóra
ébredt.
Az egyikük,
a bátrabbik
a lyukból
kinézett:
látja Cirmost
a konyhában
keservesen
nyávog.
A gazdasszony
meg mérgesen
hadonász,
kiáltoz.

Kíváncsiak
az egerek,
miért ez a nagy ricsaj?
A gazdasszony
beszédéből
hallják, velük van a baj.

— Ezentúl — szól
a gazdasszony —
nem tűröm én,
nem tovább:
a dióban,
mazsolában,
a kalácsban,
szalonnában
az óriás pusztítást.
A ludasok,
az egerek —
nincs bennük
egy szikra félsz —
mert, te, Cirmos —
szedtevette
teremtette! —
csak henyélsz.

No, de ennek véget vetek.
Komoly beszédem van veled:
Mától kezdve
minden éjjel
a kamrában
egerészel!
Szemem elé
ne kerülj,
ha egy is
elmenekül!

A két egér hanyatt-homlok
vitte a hírt — kinek másnak? —
az egerek királyának,
híres-neves Cini Cánnak.

A hatalmas Cini Cán
pödört egyet bajuszán,
összecincogta a népét:
az apraját, ifját, vénjét
a padlásról,
a pincéből,
egérlyukak
sötétjéből.
— Cin, cin — szólt —
akinek ép a keze-lába,
az élete drága,
jöjjön el háromkor
az éléskamrába.
Ott majd többet mondok.
Én leszek a szónok.

Felvonulnak
az egerek:
elöl mennek
az öregek,
kövér egérnagymamák,
pocakos, ősz nagyapák,
mamák, papák
és legvégül —
a bőrükbe alig férő,
mindig enni-inni kérő
mozgófarkú unokák.

Megérkezett a király,
híres-neves Cini Cán,
morzsa fityeg bajuszán.
Szeme körbe-körbe jár.
Mikor lesz csend, erre vár.

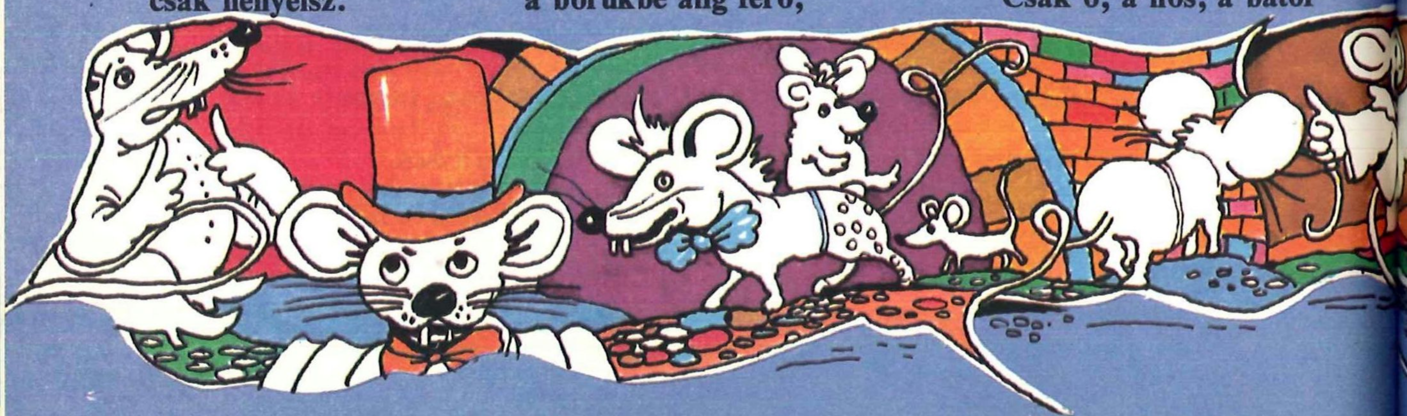
— Figyeljetek most mind rám! —
kezd beszélni Cini Cán —
dicső nemzedékek,
egérnemzedékek,
cini cin,
cin, cin, cin
a dologra térek.

A cincogás véget ér.
Csupa fül a sok egér.
Egérfarkuk nem mozog,
egérfoguk nem kocog.

— Szegény egérnépem,
vége a jó kosztnak.
A konyhakémeim
szomorú hírt hoztak.
Fukar gazdasszonyunk
megsokallta a kárt,
dióban, kalácsban
a roppant pusztítást.
Ezentúl majd Cirmost
minden éjszakára
vesztünkre becsukja
az éléskamrába.

— Cin, cin, cin,
cin, cin, cin! —
megriadt a sok egér,
félelemtől falfehér.

Búsulnak az egerek.
Ó, jaj, mit is tegyenek?!
Egyet gondol mindahány —
segít rajtunk Cini Cán.
Csak ő, a hős, a bátor

óvhatja ily csapástól
egérnépét, mert hiszen
úgy cincogni, mint Cini Cán,
nem tud köztük senki sem.

A király most csendre int,
szónokolni kezd megint:
A cincogás véget ér,
csupa fül a sok egér.
Egérfarkuk nem mozog.
egérfoguk nem kocog.

— Ha bejön a macska,
népem, föl a harcra!
Mindenki egyszerre,
a „cini-cin” jelre,
zsupsz rátámad,
és őkelme
nem les többé
egerekre.
Fogjunk össze valahányan!
Egyedül van ő, mi százan!

Megéljenzik a királyt,
a bölcs, vitéz Cini Cánt,
s gondolatban
mindenki már
elveri a port
a cicán.

Kövér egérnagymamák,
pocakos, ősz nagyapák,
mamák, papák
és legvégül —
a bőrükben alig férő,
folyton enni-inni kérő
mozgófarkú unokák
várják már az éjszakát.

Erőt, merszet hogy gyűjtsenek?
Esznek, isznak az egerek.
Felejtik a nagy veszélyt,
miről királyuk beszélt,
és nagymohón nekilátnak
a temérdek finomságnak.

Ez aztán a lakoma!
Fogy a kolbász, szalonna.
A sonkát a király kapja.
Így kívánja meg a rangja.
Szól a cincogó zenekar.
Jót mulathat, aki akar.
Táncra perdül ifja, vénje,
a király és felesége.
Ropják is a ropogóst,
kopogják a kopogóst.
Hejehuja, retyerutya,
jókedvükből soká futja.

Dáridóznának
reggelig,
ám egyszerre sötétedik.
Véget ér a
dinomdánom,
a szemük most
Cini Cánon.

Zsírosbödön trónusáról
népéhez szól a király:
— Elérkezett a pillanat,
ne hozzatok szégyent rám!
Ha pisszenés nélkül vártok,
míg a macska megjelen,
s mindent utánam csináltok —
teljes lesz a győzelem.

Cin, cin, cin
cin, cin, cin,
mindent
megígérnek
fiatalok,
vének,
s szép csendesen
állnak lesen
a kijelölt
őrhelyeken.

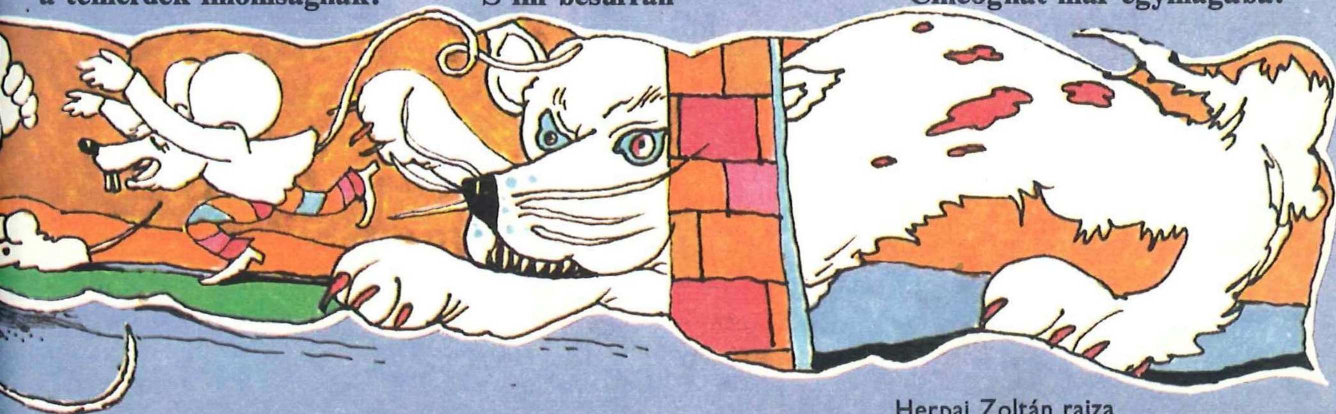
A kamra már
koromsötét.
Nincs mocorgás, semmi nesz.
S ím besurran

Cirmos cica —
No, gyerekek, most mi lesz?
Szeme villog,
mint két parázs,
ide-oda szimatol.
Érzi, hogy a
gézengúzok
ott rejtőznek valahol.

Cini Cán a cicát
amikor meglátta,
menten inába szállt
minden bátorsága.
Dehogy gondolt
a népére,
egérnépe
mentésére.
Ugy megrettent,
hogy a jelszót —
emlékeztek
„cini-cin” volt —
menten el is
felejtette,
lábát nyaka közé
szedte,
és egy titkos
egérúton,
hogy melyiken,
már nem tudom,
kilopózott
az udvarra,
egérnépét
cserbenhagyta.

Cirmos, akire
rábukkant,
az biz többé
meg se mukkant.

A híres hős
Cini Cán,
most is menekül
talán.
Oda van a királysága.
Cincoghat már egymagába!

Herpai Zoltán rajza

Erwin Strittmatter

Nagymama kosara

Tegnap, ahogy a pincében takarítottam, rá- akadtam nagymama kosarára.

Erős fűzfavesszőből font lefelé keskenyedő, szögletes füles kosár ez, s két lehajtható fedéllel záródik.

Letisztítottam róla az idők során rátelepedett ezüstöszöld penészgombaréteget, s magam előtt láttam nagymamát, ahogy a tisztára súrolt kosárban vargányát, rókagombát, fekete meg vörös áfonyát visz a tizenöt kilométerre fekvő járási székhelyre. Egy-egy ilyen út után fáradtan ért haza, s néha ajándékot rej-

tett a kosara: ínyencséget, amikor még kicsi voltam, később pedig, amikor az olvasás jelentett ínyencséget számomra, olcsó könyveket.

Miután elhagytam a szülői házat, hogy megismerjem a félelmet, nagymama ebben a kosárban őrizte azokat a kis tárgyakat, amelyek kedvesek voltak nekem: egy kendőcskét az első kedvestől, az elemi iskolai bizonyítványomat, érdekes köveket, egy fehér búzavirágot és egy préselt vadrózsa-ikerpárt.

Valahányszor hazamentem látogatóba, nagymama elővette a kosarat, és megkérdezte: — Ugye nem is tudod már, mi mindened van itt?

Ő azóta eltávozott közülünk, és nem tudhatja, hogy még mindig őrzöm a kosarát a dolgozószobámban.

Nagyapa világa

Nagyapám kilencven évet megért, de nem tapasztaltam, hogy valaha is rosszkedvű vagy fáradt lett volna. Halálos ágyán még veszekedett egy fiatalemberrel, aki időnek előtte el akarta venni az óráját. Az óra és a naptár irányította nagyapát egy életen át.

Amikor tavasszal kinőtt a fejes saláta, és a szél játszadozott a zsenge-zöld levelekkel, nagyapa azt mondta:

— Haladunk! A saláta már billegeti a füleit!

Számára az állatok emberi módon beszélgettek.

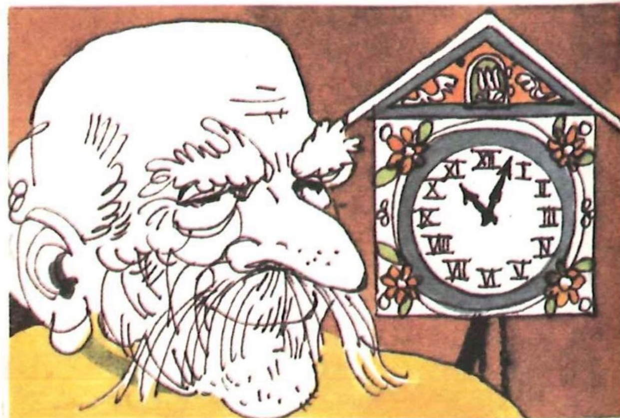
A kandúr a pajtakapu előtt azt nyávogta föl a macskalánynak a szénapadlásra: „Katharina, gyere le! Katharina, gyere le!” A csődör azt nyerítette a kancának: „Ihiitt vagyok! Ihiitt vagyok!” S a széncinege így énekelt: „De jó helyem van itt! De jó helyem van itt!” A varjak télen így bátorították egymást: „Csontot szárazra! Csontot szárazra! — Fejtsd le a húst! Fejtsd le a húst!”, s a fecskék azt énekelték nyáron a ház ormán: „Nadrágot foltozni? Nadrágot foltozni? — Nincs cérna! Nincs cérna!”

A zöldharkály nagyapa értelmezése szerint azt kopogja tavasszal: „Asszonyt! Asszonyt! Asszonyt!”, s ősszel: „Kötelet! Kötelet! Kötelet!”

A hím galamb azt turbékolja: „Emeld fel a szoknyád! Emeld fel a szoknyád!” A citromsármányfiú így énekel a nyírfa csúcsán: „Úgy, de úgy, de úgy szeretlek!”

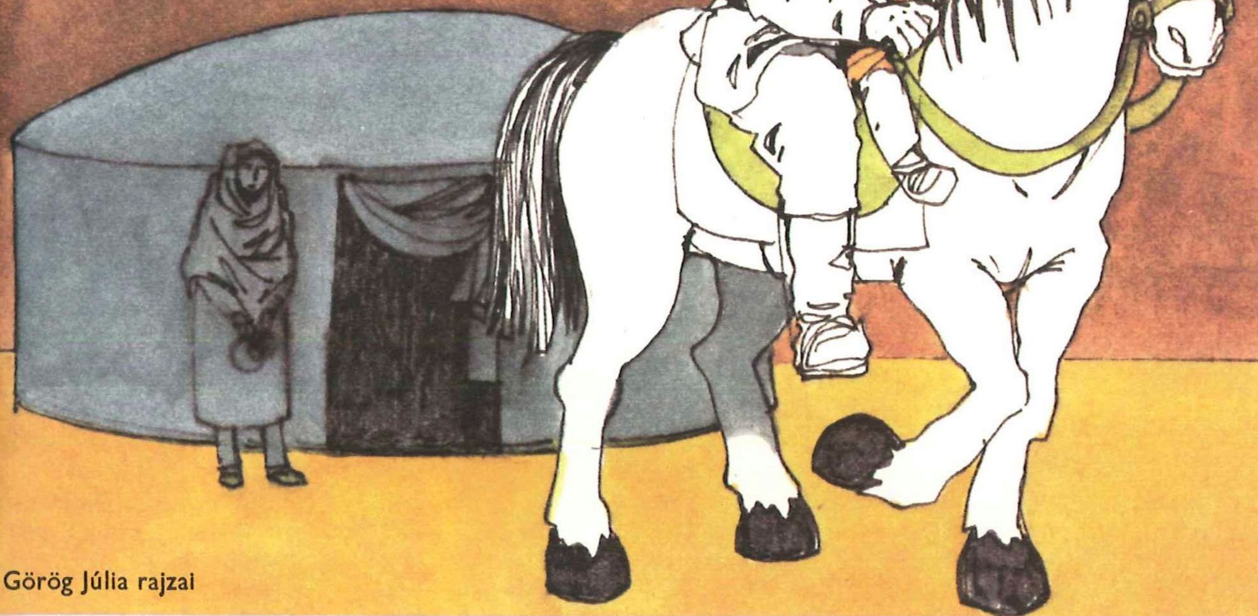
Néha azt hiszem, nagyapa költő volt, csupán nehéz élete nem engedte, hogy leírja, milyennek látja a világot.

(Martinné Kovács Anna fordításai)

Sukurbek Bejsenaliev Szovjet kirgíz író

Aziz

Görög Júlia rajzai

Aziz a juhász kisfia. Szüleivel télen-nyáron a hegyek közt él, a havasi legelőn. Apja egész nap az óriási juhokat, a valuhokat legelteti, anyja, miközben hazavárja apát, mos, vacsorát készít. S este segít apának beterelni a juhokat a karámba.

Amikor a jószág mögött becsukódik a karám ajtaja s apa belép a jurtába, első dolga, hogy a karjaiba vegye Azizt. Játszani kezd vele, feldobja a levegőbe.

Anya rémüldözik.

— Elejted, valami baja eshet!

— A juhász gyereke legyen bátor. És erős — nevet apa. — Észre se vesszük, milyen hamar megnő, s lóra ül, mint a többi juhász.

Anya a kezét nyújtja, úgy hívja Azizt:

— Gyere, na, gyere hozzám!

Hanem Aziz jobban szeret az apjánál. Apa nagy darab, erős ember, bekecsének hol finom birka illata van, máskor meg a pásztortüzek kesernyés-édes füstjét érezni rajta.

Egyik reggel azt mondja apa:

— Ma Aziz velem jön a hegyi legelőre!

Anya kétségbeesik:

— Szó se lehet róla, hisz kisgyerek még!

Vitatkoznak egy ideig, azután úgy döntenek: annak legyen igaza, akihez a fiú húz.

Leállítják Azizt a jurta közepére. Apja és anyja egyszerre kezdik szólogatni:

— Aziz! Aziz! Gyere ide, hozzám! Gyere, na!

Aziz elébb anyjára néz —, milyen gyengéden simogat a keze, mennyi melegség van a tekintetében!

Azután apja felé fordul; apja eléje tartja hatalmas tenyerét.

Aziz nem gondolkozik sokáig, apját választja.

— Megtanítalak lovagolni. Együtt legeltetjük a nyájat — ígéri neki az apja.

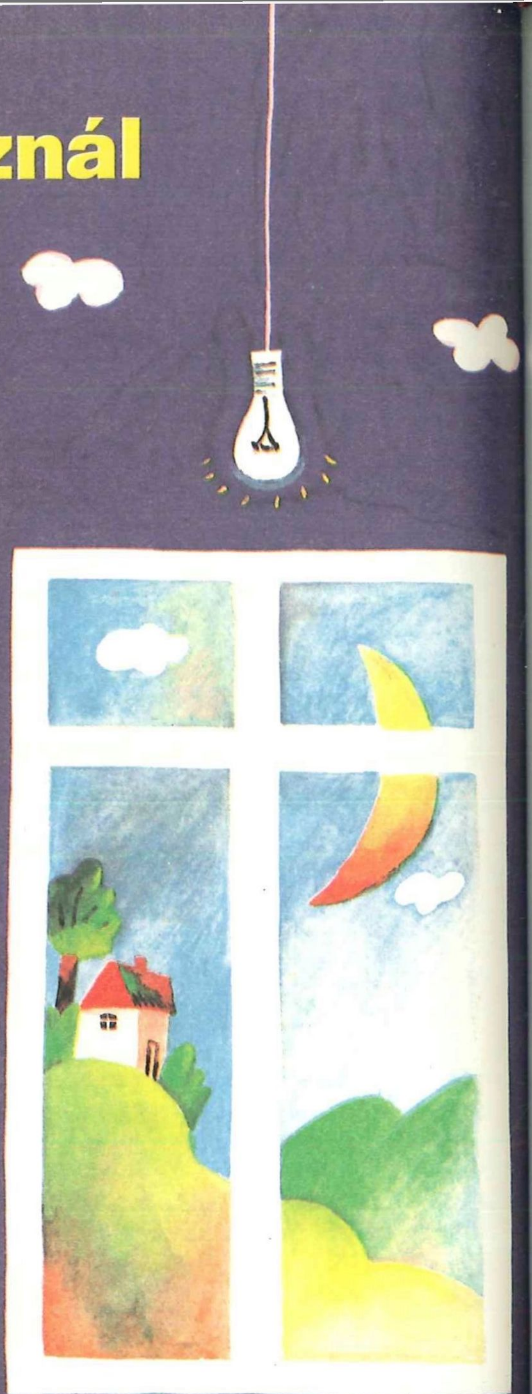
Kilépnek a jurtából. Apja elhelyezkedik a felszerszámozott lovon s maga elé a nyeregbe emeli Azizt. Vidáman beszélgetve indulnak el a nyájhoz.

Anya a jurta bejárata előtt áll. Nézi őket, amíg csak el nem tűnnek a szeme elől, akkor teletölti a korsót tejjel, kenyeret tesz a tarisznyába s elindul utánuk.

Tandori Dezső

Vándormadár a háznál

Egy vándormadár a nyarat
betegen érte meg;
rátaláltunk és itt maradt,
el nem költözhetett.
A szárnya közben rendbe jött,
s repül, csak úgy suhan,
házi madaraink között
él barátságosan.
Súlya mindössze két deka,
hangja: tü-tűű, tü-tűű;
őszi madarunk nappala
csöndes és egyszerű.
Hanem ahogy eljön az éj,
nyugtalankodni kezd;
mondhatjuk ott: „Poszi, ne félj..." —
repülne egyenest
a délnek tartó raj nyomán,
s a rács nem engedi...
Ezért most minden éjszakán
ott ég, csupán neki
egy zöld lámpa, előszobánk
asztalán, s ő maga,
Poszi *lát vándorolni*. Ránk
ügyet se vet soha,
mikor néha ki-kimegyünk
éjjel, nem nyugtalan —
nem ér rá törődni velünk,
Nagy Vándor Célja van.
Szerencsére két hónapig
tart ez csak így; Poszi
utána újra ott lakik,
ahol a társai:
verebeink (köztük a vak);
ők dehogy vándorok!
Nem hinném, hogy mulasztanak
ezzel akármi jót.
Van, ahogy van, Poszi madár
őszi éjjeleken
többnyire igen messze jár —
de nincs veszedelem:
hűséges zöld lámpája ég,
mutatja az utat,
és ott az ismerős vidék,
ha jön a virradat.

Keresztes Dóra rajza

Balogh Béni

A GYARMATI KÖVET

Ebben az esztendőben ünnepeljük Madách Imrének, a nagy magyar drámaírónak, „Az ember tragédiája" című világhírű színmű szerzőjének 160. születésnapját. Az alábbi történet azt igyekszik bemutatni, hogy nemcsak kitűnő író, hanem kiváló hazafi is volt.

Kint vadul fütyült a téli szél, méternyi magas hótorlaszok keletkeztek az utakon. A hatalmas kastélykertben zúgtak, recsegtek az évszázados platánfák, a sudárderekú fenyők, a vastag törzsű vadgesztenyék, s jajgattak a törpe glediccsiabokrok...

– Micsoda ítéletidő! – mormolta a nagy ebédlő ablaka előtt Madách Imre, az alsósztregovai kastély ura. – Bizonyára nem jő Palim –, tette hozzá gondolatban. Aztán nemsokára indult is, hogy visszatérjen újabb színdarabja írásához. Ám ahogy a szomszéd szobába lépett, nagy kutyaugatás hallatszott a lépcsőfeljáró felől.

– Tehát mégis jött? –, s most már mindenről megfeledkezve futott a nagy előcsarnokba.

Az ajtónyílásban havas bundában, vastag kucsmával a fején legkedvesebb barátja, Szontágh Pál állott.

Nemsokára a kellemesen fűtött, nagy ebédlő asztalánál kóstolgatták a nógrádi szilvák pompás levét.

– Akkor holnap lemegyünk Gyarmatra? – kérdezte hirtelen Szontágh Pál.

– Természetesen – felelte Madách. – Már meg is fogalmaztam a tiltakozó irat vázlatát. Reménylem, elfogadja a Megyei Bizottmány.

– Én is nagyon reménylem – emelte fel hangját a vendég.

– Hát akkor halld! – szólott Madách, majd olvasni kezdte: „Nem fogadjuk el az osztrák császár Októberi Diplomáját. Ebben ugyan visszaállította a vármegyéket, visszahelyezte jogaiba a magyar nyelv használatát is, de valójában nem állította helyre a magyar állam függetlenségét."

– Világos, pontos fogalmazás! – helyeselt Szontágh Pál. – Ezt mindenki megérti.

– Már aki akarja – kételkedett Madách.

– Nem hagyjuk annyiban! Ütni kell a vasat, míg meleg! A Nógrád Megyei Bizottmány nagy része a mi oldalunkon áll.

– Azt is javasolni fogom – folytatta Madách – hogy fogadják el a komáromiak által felterjesztett pontokat, melyeknek értelmében az 1848. évi 5. törvénycikk alapján halaszthatatlanul össze kell hívni az országgyűlést!

– Vivát! Éljen a követ úr! – kiáltott fel lelkesen a jóbarát.

Madách sápadt arca hirtelen piros lett.

– Honnan veszed te ezt? – kérdezte meglepetten.

– Nézd, barátom! Ki más lehetne itt képviselő, gyarmati követ, ha nem te?! Nemcsak rangod, hanem éles, kiváló elméd is van. Sok tudományban nagy jártasságra tettél szert. Honunk jogi dolgai a kisujjadban vannak. Ráadásul – az osztrákoktól – ártatlanul börtönt szenvedtél, csak azért, mert Kossuth titkárának, egy bujdosónak menedéket adtál! Neked, Imrém, előbb-utóbb követté kell lenned!

– Nem hiszem, hogy ez valóság lesz! – Madách arcán, egész valóján látszott, igazából örülne neki.

– Pedig, ha felkínálják, el kell fogadnod! – bizonykodott tovább Szontágh Pál. – Mert, ha te, az igaz ügy, a függetlenség embere nem vállalod, akkor helyetted a megalkuvók, a császárhű talpnyalók kerülnek hatalomra!

Madách arra gondolt, hogy be kell fejeznie a Mózes című színdarabját. És ha minden idejét a közügyeknek szenteli, vajon lesz-e ideje az írásra? Kész műve, „Az ember tragédiája" is ott hever a fiókjában. Ezt is irodalomértő emberek kezébe kellene juttatnia. Hirtelen átvillant agyán a gondolat: ha követ lesz, eljut Pestre, az irodalmi élet központjába.

Nehéz töprengések, vívódások közepette töltötte az éjszakát.

– Ha követ leszek, többet tehetek az országomért. És ez a legfontosabb – gondolja hajnal felé, amikor végre elszenderedett.

*

1861 januárjában Balassagyarmaton, Nógrád megye székhelyén egymást érték a Megyei Bizottmány ülései. A megyei vezetők sokszor fogadták el Madách Imre javaslatait. Az alsósztregovai tudós birtokos – ki titkon színműveket írt –, hamarosan a megye szellemi irányítója lett.

Nógrád megye, eltérve a többi vármegyétől, bátrabban szállt szembe a császári rendeletekkel.

– Az, hogy a megyék önkormányzatát visszaállította a bécsi udvar, az a katonaállítás, az újoncok megszavazása miatt van. Katona, méghozzá sok

katona kell Ferenc Józsefnek, az osztrák császárnak, hogy Poroszország ellen háborút tudjon viselni – hangoztatta Madách.

Így történt, hogy Nógrád megye a császár által kért katonaállítást, az újoncok megszavazását nem támogatta.

Bizony, nagy merészség és bátorság kellett ehhez!

A császári udvar nem hagyta magát. Erős, hatalmi szóval fenyegetőzött. Nógrád megye azonban nem félt. Az ódon vármegyeházán tartott ülésen izgatottan tárgyalták a fejleményeket. E fontos ülés alkalmával állott fel Madách, és a következő indítványt tette:

– Hajdanában jeles megyénk fénykorában az volt a szokás, hogy felnyitották a tanácskozó terem ajtajait, s aki a tárgyalandó határozattal nem értett egyet, elhagyhatta a helyiséget, szabadon távozhatott. Javaslom, tegyünk így mi is!

– Elfogadjuk Madách Imre javaslatát! – zúgott fel a helyeslés.

A várakozás feszült izgalma töltötte be a levegőt. Mindenki csendben, némán várt. De senki nem mozdult. Pár perc múlva hatalmas tapsvihar tört ki a teremben.

– Tisztelt bizottmányi tagok! – állt fel ekkor Madách. – Engedjék meg, hogy kiosszam önöknek a Politikai hitvallomásomat, mely a nyomdában a tegnapi napra lett készen.

A röpirat igen fontos kérdéseket ismertetett, s valójában Madách Imre képviselői programját, célkitűzéseit tartalmazta. Többek között megemlítette, hogy a küszöbön álló országgyűlésnek a magyar nemzet életében nagy szerepe lesz, amelytől az ország jobb élete, jobb sorsa függ.

A nagy tetszéssel fogadott „Politikai hitvallomás" kézről kézre járt, s ezekben a márciusi napokban Balassagyarmaton, mindenki erről beszélt.

1861. március 21-én pedig Madách Imrét egyhangúlag a balassagyarmati kerület képviselőjévé választották.

*

Harmadnap a fáradtságtól kimerülten, de boldogan tért vissza az alsósztregovai kastélyba.

Negyednapra Veres Gyula és Szontágh Pál, a két jóbarát jött hozzá gratulálni.

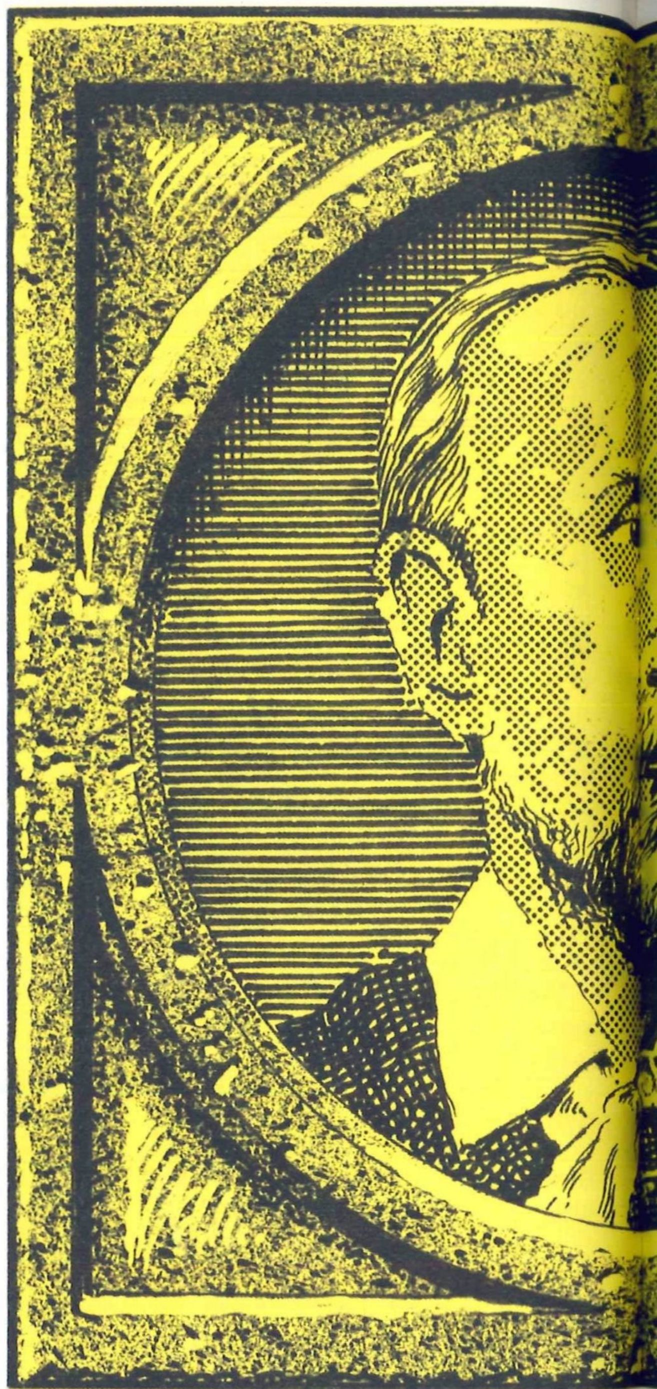
– Nemde megjósolám? – nevetett Szontágh Pál.

Még azon nap szeretett édesanyja is felkereste.

– Nagy őseid nyomába léptél, fiam – mondta. – Családod fiai közül sokan a magyar történelem irányítói voltak. A sors kárpótolni fog üldöztetéseidért.

– Köszönöm, anyám. De a neheze még előttem áll. Még hátra van az országgyűlés, ahol fel akarok szólalni. Ám nyugodtan megyek, mivel hazám igaz ügyéért harcolok.

*

Vácott a „Fehér galamb" vendégfogadóban pihent meg. Itt kívánt éjszakázni is. De váratlan Lónyay Menyhérttel, egykori jogásztársával akadt össze.

Menyus hangosan és széles mozdulattal üdvözölte.

– Dehogy alszol Vácott! – tiltakozott a régi barát. – Pest ide már csak egy ugrás. Ott várnak a régi cimborák. Mindenki látni kíván, hiszen hallánk politikai pályafutásodról.

Madách mosolyogva bólintott, de aztán az arca komolyra változott.

– Menyuskám, te jó viszonyban vagy Arany Jánossal, honunk legnagyobb élő költőjével.

Felvidéki András rajza

– Csak nem valami strófákat akarsz neki megmutatni? – nevetett fel Lónyay. (Hiszen még diákkorukból jól ismerte Madách lírai „zsengéit".)

– Valóban strófákból áll, de egy hosszú színdarab. Nézd, itt van az irattáskámban. Szontágh Palinak már olvastam fel belőle. Nagyon fontos nekem Arany véleménye.

Lónyay Menyhért, a régi, kedves cimbora gyengéden Madách vállára tette a kezét.

– Ide figyelj, pajtikám! Természetesen hamarosan elviszem Aranyhoz az írásodat. Arany nemcsak nagy költő, hanem becsületes, egyenes férfiú is. Az ő ítéletében megbízhatsz. Ám most azt tanácsolám neked, az országgyűlés járjon az eszedben!

– Természetesen! – kapott rajta Madách –. Hiszen fel is akarok szólalni.

Lónyay ámulva nézett reá.

– Te... te... te fel kívánsz szólalni?

– Igen – felelte határozottan Madách.

És Lónyay, aki szerény, sőt tartózkodó fiúnak ismerte az ifjú Madáchot, most nem akart hinni a fülének.

A csendet Madách törte meg.

– Nem azért választottak meg Gyarmaton, hogy néma barátként üljem végig a diétát! (az országgyűlést)

– Brávó, amice! (Nagyszerű, barátom!) – akkor ezt megünnepeljük! De Pesten!

És Madách Imre, a gyarmati kerület képviselője május 28-án, az országgyűlésben rövid, de nagyhatású beszédet mondott. Nem volt ugyan erős hangja, de kifejezései találékonyak, elmések voltak. Éles szavakkal gúnyolta ki az osztrák császár rendszerét. Bebizonyította, hogy a magyar nemzet önállóságra termett, s nincs szüksége semmiféle idegen gyámolításra.

– Olyan ez – mondotta – mint az élet és halál kérdése. Ha a magyar nemzet behódol az osztrákoknak, el fog pusztulni!

Madách beszédét viharos, tomboló taps fogadta. Percekig zajosan ünnepelték a gyarmati követet. Másnap az újságok tele voltak az arcképével, és megjelentették felszólalását is.

Hamarosan az egész ország róla beszélt. Egy új, magyar politikus, kiváló államférfi alakja kezdett kibontakozni ezekben a napokban!

Madách örült politikai sikerének, mert ebben a haza javának előrahaladását látta. Ám kevés szabadidejében gondolatai egy kézirat körül jártak.

– Vajon mit mond rá Arany János? – töprengett.

1861 boldog nyarát sztregovai birtokán töltötte. De alig várta, hogy újra Pesten legyen. Alig várta már Arany válaszát. Sürgette Lónyay Menyhértet, hogy nézzen utána. A jóbarát nem is késlekedett.

– Kicsit igazítani kell rajta – mondotta Arany Lónyaynak. – De hatalmas mű keletkezett! Petőfi óta nem találkoztam ilyen nagy tehetséggel.

Lónyay, a derék cimbora ujjongott örömében. Madách pedig megilletődve, néma boldogsággal fogadta a hírt.

A hirtelen feltűnt kiváló politikusból hirtelen drámaköltő, színdarabíró is lett.

A legnagyobb irodalmi egyesület, a Kisfaludy Társaság választotta tagjai sorába. Arany János vezette be ide, és a jelenlévők, nyilvános ünneplésben részesítették. Hamarosan könyvalakban is kinyomtatták a csodálatos remekművet, „Az ember tragédiájá"-t.

E nagy sikerek – fájdalom – már későn érték. Hamarosan kiújult régi betegsége, és két év múlva, 1864 októberében beteg szíve utolsót dobbant.

Politikai pályája így félbeszakadt. De nagy költői műve, „Az ember tragédiája" örökké élni fog.

Néma követek a Füvészkertben

Amikor a két erős Pásztor büntetésből vízbe nyomta Nemecseket, a fiú ezt mondta: „Inkább újesztendeig a vízben ülök nyakig, minthogy összeszűrjem a levet a barátaim ellenségeivel... én ugyan nem leszek áruló, mint valaki, aki ott áll, ni... ott..."

Hiába! Most sem tudom meghatottság nélkül olvasni Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk című híres regényének sorait. (Terka húgoméknál kötelező olvasmány.) A füvészkerti jelenet éppolyan megrendítő, mint azelőtt. Hát a **Füvészkert** őrzi-e még a múltját? Molnár Ferenc ugyan ráismerne-e?

— Nézzük meg! — álltam egy szombat reggel Terka elé.

— Nézzük — helyeselt gyorsan —, legalább visszafelé segítesz bevásárolni. (Ezen a héten ő volt a soros.)

A klinikáknál szálltunk ki a metróból. Megkerültük a tekintélyes épületeket parkostul, majd befordultunk az Illés utcába. A 25-ös házszám fölött tábla hirdette: Eötvös Loránd Tudományegyetem Botanikus kert (Füvészkert) Hortus Botanicus (Természetvédelmi terület).

Bementünk. Böngésztük a földbe szúrt táblákat: „Macskagyökérfélék"; egy másikon: „Füzényfélék"; megint másikon: „Vidrafű" (ez bokor, fura fűcsimbókokkal), majd „Mérges növények". Akadt, amit tábla nélkül is felismertünk: egy kedves fügefa, néhány tavirózsa, lavór nagyságú medencében (a hajdani tavat réges-rég feltöltötték). Aztán fákat láttunk: „Kínai páfrányfenyő"-t, „Karsztvidéki bokorerdő"-t, füvet a Pireneusokból és a hazai hegyek jellegzetes növényzetét illedelmesen elkülönült csoportokban.

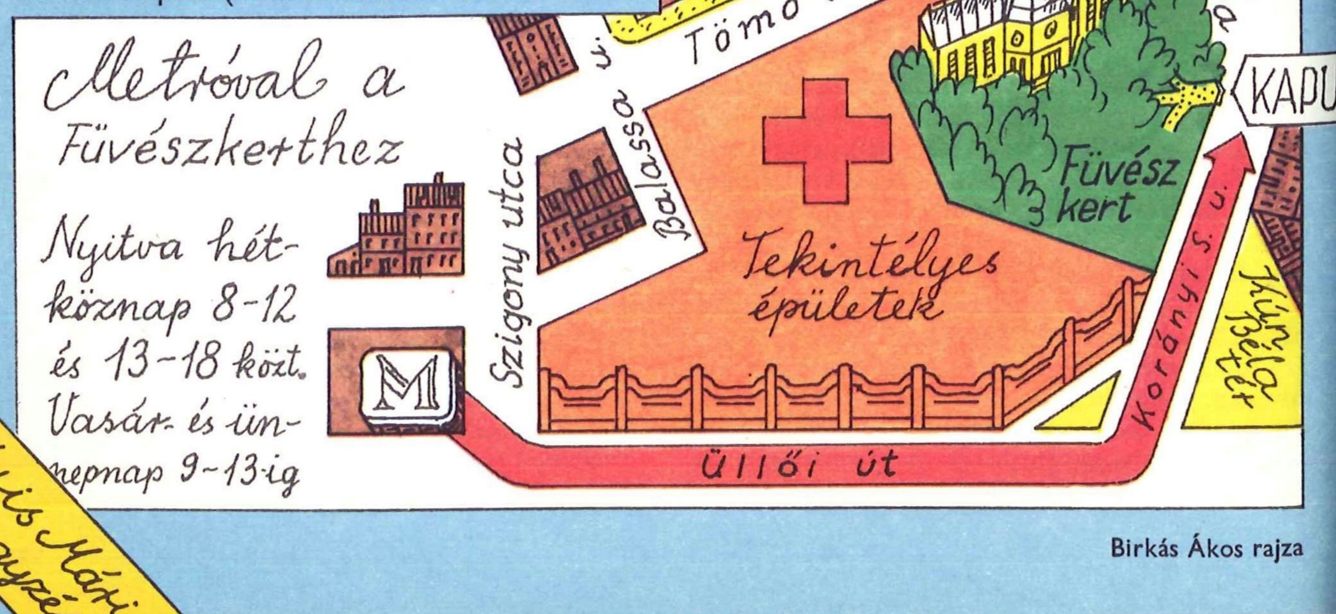
Olvastam, hogy az igazgatósági épület 1802—1803-ban épült (kora klasszicista stílusú Festetics-villa). Megnéztük, de nem állíthatom, hogy láttuk. Egészen benőtte a repkény. Szinte hullámzott az októberi szélben, az ereszről visszahulló repkényfüggöny vidáman lengedezett.

A Botanikus kert — József nádor kezdeményezésére — 1847 óta működik itt, a Festetics-kertben. Mai területe (5,5 kat. hold) alig egyharmada az eredetinek. Azért ebben az összezsugorodott parkban is 6000 növényfaj él békében, egymás mellett — valamennyi földrész néma követei. Létükkel nemcsak gyönyörködtetnek, de az egyetemi oktatást és a növénytani kutatást is szolgálják. Hosszabb életű társaik, a fák, Bajcsy-Zsilinszky Endrére is emlékeznek, akit itt fogtak el 1944 novemberében. És emlékeznek a botanika nagyjaira, Kitaibel Pálra, Jurányi Lajosra és Diószegi Sámuelre.

— Jaj, az üvegház! — rántotta meg a kezemet a húgom. — Emlékszel?

Emlékeztem. Itt gyújtott világot Nemecsek. Ezért aztán egy pálma alatt kellett kuksolnia, nyakig a hideg vízben.

A gyönyörű üvegházat (1865-ben épült, műemlék) csak kívülről bámultuk meg. Tatarozták. Így persze nem láttuk legfőbb ékességét, a Viktória Régiát sem, amelynek nyílása minden esztendőben nagy esemény a növénykedvelőknek. El is határoztuk, hogy figyeljük a híreket. Amint megtudjuk, hogy nyílik, rohanunk a Füvészkertbe, csodát látni.

Birkás Ákos rajza

Barátaink

Mondják, barátok között nem számít, milyen gyakran sikerül találkozniuk. Ha egy évig nem látják egymást, akkor is azonnal fel tudják venni a meghitt beszélgetés fonalát, amikor ismét módjuk van rá.

Amikor a szigetszentmiklósi 2. sz. Általános Iskola kisdobosaival találkoztunk, magunk is úgy éreztük, mintha csak folytatnánk egy nemrég abbahagyott beszélgetést. Pedig akkor találkoztunk először. Ráadásul nem csupán mi (a kisdobosok és a szerkesztőség) voltunk hivatalosak arra a beszélgetésre. A környék úttörőcsapatainak kisdobos-képviselői is eljöttek a baráti összejövetelre.

A szigetszentmiklósiak nem csupán jó barátnak, de igen ötletes, figyelmes házigazdáknak bizonyultak.

Az iskola kamarakórusa ajándék-dalcsokorral köszöntötte a vendég-gyerekeket és felnőtteket. Majd ugyanez a társaság közös éneklésre buzdította három község megjelent apraját-nagyját. S miután így mindenki „megtalálta a hangját", kezdődhetett a beszélgetés arról, hogyan látják saját újságjukat, a Kisdobost az olvasók, és milyen terveket szövögetnek a lap munkatársai azért, hogy a változatos és változékony érdeklődésű olvasók egész kisdobos-életükben sajátjuknak érezzék újságjukat.

A beszélgetésnek nem akart vége szakadni. Hiába, így van ez, ha a kérdezz-felelek jól sikerül, vagyis ha további gondolatokat terem. Azokat sorban, mind ki kell mondani, frissen, fésületlenül, de őszintén.

Végül egyszerűen muszáj volt szünetet tartani. Mégpedig azért, nehogy kárt tegyen az idő az elkészült remekművekben. A remekművek, egyébként szendvics-költemények voltak, amelyeket az iskola kisdobosrajai versenyben készítettek el. Minden rajt három kukta képviselt. A kuktákat, akarom mondani, a szakácsművészet titkainak ismerőit a raj önként jelentkezők közül választotta. Ezzel nem egy meglepetést szerzett még a saját raj- és csapatvezetőjének is. Az egyik kislány, akiről mindenki úgy tudta, hogy finom ujjait hideg víz sem érte soha, boszorkányos ügyességgel készített vitorlás hajókat némi kenyér, párizsi, fogpiszkáló és salátalevél segítségével. Nem csoda, mondta, hiszen otthon, ha anyukája vendéget vár, mindig ő készíti el a szendvicseket, mondván, neki még van türelme hozzá. Az a kisfiú meg, aki izgága, szeleburdi hírében állott, olyan nyugodt és biztos mozdulatokkal kezelte a kést, mint egy öreg hentes, aki álmában is tudna húst szelni anélkül, hogy megvágná valahol az ujját.

Tizenkét tányér ínycsiklandó illatú és formájú szendvics pompázott a terített asztalon. Az „alkotók" szerényen félrehúzódtak, hanem a zsüri... Hát az bizony alig állhatta meg, hogy még a szavazás előtt ne igyekezzék tapasztalatot, kézzelfogható bizonyítékot szerezni az alkotások értékeiről. Valahogy azért sikerült a dolog. A titkos szavazás véget ért, megszülettek a helyezések. Miként a szendvicsek, úgy az elnyerhető díjak is saját ötlettárból valók voltak. Kisdobosok találták ki: legyen Thomas Lieven-díj. Hogy az mi? Olyan Thomas Lieven- (a színész) formájú oklevél rajzlapból, amelyre azért a biztonság kedvéért rá is van írva a tévéből ismert kedvenc neve. Meg hogy díj (első, második, harmadik). A díj mellé ajándék is járt. Minden nyertes kapott egy fakanalat.

Amikor a tálakról már minden óriásszendvics nyomtalanul eltűnt, s amikor már az üdítő italoknak is csak az üvegei sorakoztak az asztalokon, befejeződött a szünet. Kezdődött a játék. Egy napköziscsoport volt a kezdeményező, a többiek meg szépen bekapcsolódtak.

A barátkozás délután két órakor kezdődött. Este hatkor még dübörögtek a lábak, döngött a padló, zengett a nevetés. A barátság pedig azóta is tart. Mondják, barátok között nem számít, milyen gyakran tudnak találkozni...

Józsa Teréz

Máder Miklós negyedikes rajza, Pécs, Egyetem utcai Ált. Isk.

A tulipán

A tulipán napra vár.

Fölkelt a Nap.
A tulipán levegőt harap.

Tél

Fúj a szél —
jön a tél.
A szán is jön,
a hideg is jön.
Mi jön még?
A hideg jég?

Nyár

Sok gyümölcs is megérett.
Répa, retek — de szép lett!
Finom színe fénylett,
fénylett a piros szín,
zuhog a napsugár.

A víz fürdésre vár.

Kocsis Pál Norbert
Hunyadivárosi iskola 4/a
Kecskemét 6000

Az öreg néni és a három kisdobos

Ercsi 700 éves község. Híres cukorgyáráról. Sokan tudják, hogy itt élt Eötvös József. Sírja és szobra van a községben, s a kultúrház az ő nevét viseli. Az általános iskola is róla kapta nevét. Két emeletes és egy földszintes épületben működik. A Kossuth utcai iskolába sok gyerek jár — köztük az a három is, akikről mesélni szeretnék.

Az iskola a község szívében áll, körülötte régi házakban sok idős ember él. Feltűnt a három gyereknek egy kilencven év körüli néni, aki tesz-vesz a ház körül, a zöld léckerítés mögötti kertjében. Néha napokig nem látják. De a kéményből bodorodó füst adott életjelt. Megtudták, hogy a néni egyik szemére vak, a másikkal is igen rosszul lát. Egyedül él. A boltba alig jár. A gyerekek egyet gondoltak. Egy napon bekopogtattak a nénihez. Meglátogatták. Illendően bemutatkoztak, és megkérdezték, mit segíthetnének. Azóta naponta bekészítik a tüzelőt. Elhordják a hamut a szeméttartóba. Elmennek a boltba. Tejet, cukrot, miegymást vesznek. Segítik rendben tartani az udvart.

Az idős néni meg egykori három fiát látja a gyerekekben. Ők is jól tanultak, segítőkésznek, jószívűnek nevelte őket. De már felnőttek. Szétszóródtak az országban Kaposvártól Salgótarjánig. A legkisebb — 56 esztendős — Szlovákiában, Rimaszombaton egy kenyérgyár építését vezeti.

A néni másik fia háromkötetes munkában írta meg Ercsi történetét. Szíve szerint beírta volna ennek a három gyereknek a nevét is, akik a megnőtt messze került saját fiai helyett segítenek édesanyjának. Kangiszer Péter, Turai László és Závodi Tibor a nevük.

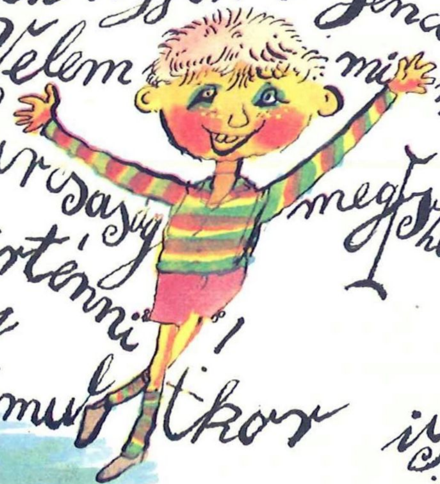
Köszönettel:

dr. Hetényi István
nyugalmazott levéltárvezető
Dunaújváros, — a néni második fia.

DALLOS JENŐ:

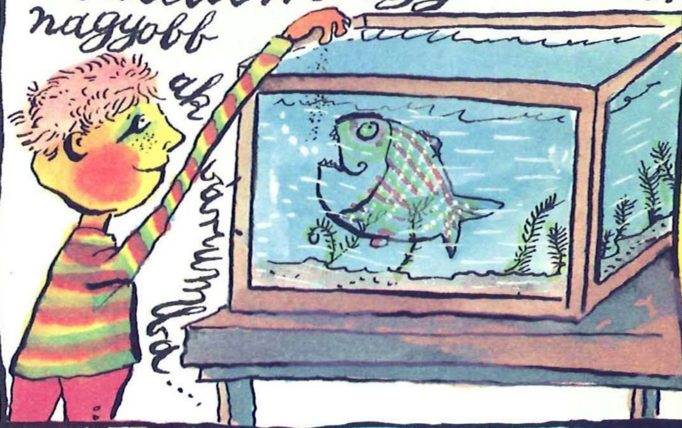
Jenci és hal...

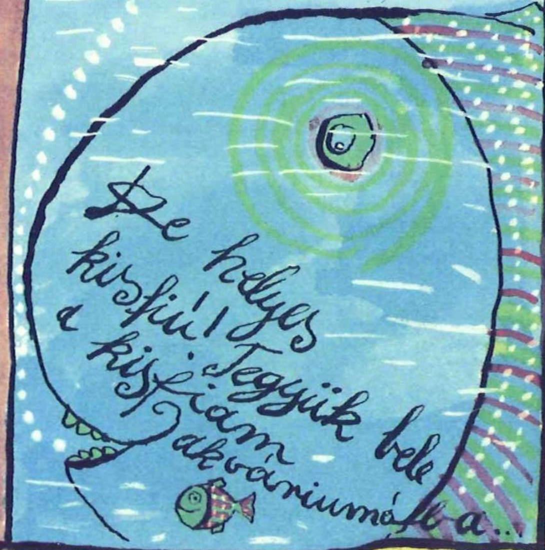

Dobra verjük

Fordított világ. Nem áprilisi tréfáról vagy farsangi mulatságról adunk hírt. Törökbálinton a falu úttörőcsapata döntött úgy, hogy következetes, példás viselkedéssel védi meg közvetlen környezetét a felnőttek hanyagsága, helytelen és káros szokásai ellen. A gyerekeket az vitte rá erre, hogy hiába szerveztek takarítási akciókat, hogy, hogy nem, bizonyos helyekre újra és újra visszakerült a szemét. Titokban, éjszaka rakták le. A csapat most a községet tíz körzetre osztotta, ugyanennyi tisztasági őrsöt szervezett, és rendszeresen őrzi az egész területet. Ha valamely körzetbe nem kívánt fuvar érkezik, az őrs értesíti a helyi tanácsot, amely gondoskodik a szemét elszállításáról.

Hozott anyagból. De még milyenből! Aki csak teheti, nézze meg Rákóczifalva nagyközség alapításának 100. évfordulójára elkészült helytörténeti kiállítást. A tárlat érdekessége, hogy a több száz tárgyi emléket a helyi általános iskola II. Rákóczi Ferenc Úttörőcsapata gyűjtötte. Láttatok már szaru sótartót? (Az 1800-as évekből.) Hát szűrkést, vagy gyapjúkártoló fésűt? A kiállításon sok más régi mesterség szerszámaival együtt megnézhetitek. De bronzkori sírokat egészen biztosan nem tártatok fel. A rákóczifalvi kisdobosoknak és úttörőknek ez is megadatott. Nem egészen véletlenül, hiszen kerestek-kutattak már jó ideje. A különleges értékű leletre az egyik községi lakos portáján bukkantak rá. A maradványokat a szolnoki Damjanich Múzeum régészei varázsolták, akarom mondani, restaurálták sokat mesélő egésszé.

A legkisebb fúvósok. A pécsi úttörőzenekar nemrég Olaszországban vendégszerepelt. Párma város zenekara hívta meg őket. A gyerekek Pármában, Veronában és Velencében adtak önálló koncertet. Gratulálunk.

Mellékletünk: Hófehérke és a hét törpe. A mesét mindanynyian ismeritek. Ha kisebb testvéreteknek vagy az elsősöknek akarjátok elmesélni, szemléletesebb lesz, ha a kedves figurákat elkészítitek és felsorakoztatjátok. Elkészítésük roppant egyszerű, ezért arra is alkalmas, hogy velük együtt fogjatok a munkához. Elő az ollót és a ragasztót! Tanítsátok meg őket, hogyan kell a rajzokat a vastag vonal mentén körülvágni. Hogy állni is tudjanak, a zöld füves talajt a talpuk alatt a szaggatott vonal mentén behajlítjátok. Hófehérke magasabb a törpéknél, ezért csak úgy marad állva, ha a „mintarajz" szerint szoknyájának egy cikkelyét (a melléklet bal sarkában levő rajz) a pettyes sávon bekenitek ragasztóval, a szaggatott vonalon behajtjátok és hátul a derekától a szoknyájához ragasztjátok, vagyis kitámasztjátok. Máris felsorakozhatnak, elöl Hófehérke, utána a hét törpe; indulhat a mese. Vágni és ragasztani a kicsik is szeretnek és hamar megtanulják, ha ez az első munkájuk. Ha pedig az eredmény egy ilyen kedves mesetársaság, az öröm még nagyobb és biztosan hozzálátnak a következő mellékletek kivágásához is.

Kanizsa József

Békegalamb

Az utcakövön
gyermek...
...gyermek-
rajzok,
katonák,
tankok...
Fölötte
fehér
bé mb
k a
e l
ga

Örsünk örökbefogadott egy -t. Becsszó így nézett ki, mert akkor még csak 77-es volt. Mi persze sejtettük, hogy hamarosan ilyenné fejlődik. (Ez egy puli, ugyanis) Szereztünk egy -t, abból tápláltuk. Néha úgy össze-ölyödött, hogy nem tudtuk, hol az eleje, hol a hátulja ? ? ? ?

Odadugtam az -t: – ahol belekapott, az az eleje.

Nem tett kárt bennem, mert csak ezután nő ki a -a. De őt óvnunk kell minden veszed-től! pl. -tól, -tól. Barkácsoltunk neki egy -t, játékokkal is megajándékoztuk. a kinőtt -t adta oda, pedig a régi, → -t. Ha nagyobb lesz a majd őrzi a SOKTIT őrsi búvóhelyünket azt mondja: – Úgy fog csaholni, hogy még az is megtudja, hol a SOKTIT búvóhelyünk, aki sohasem volt rá kíváncsi!

– Hej – ! – nehéz ez a nevelés!

Írta Gyárfás Endre, rajzolta Koltai Éva

Retek Krisztián Marci munkája
Pomáz,
I. sz. Ált. Iskola

Postafiók 100

Figyelem! Figyelem! ÖTLET következik, melyet minden raj megvalósíthat, sőt tovább is fejleszthet! **Maklári Jenőné** (Budapest, 1039 Pais Dezső utcai általános iskola 3/d osztályfőnöke) írta:

„Rajunk névadója Bem apó. Őrseink: Vakond, Manó és Tarzan őrs. Két olyan ötletet küldünk, mely talán másoknak is kedvet csinál a követésre. Nálunk már hagyománnyá vált, hogy a nevünk napját mindig közösen ünnepeljük. Az ünnepelt velünk szemben áll. Meggyújtunk egy gyertyát. Az égő gyertya lángja jelképezi ünnepi alkalmakkor a szeretetet. A meggyújtott gyertyát az a gyerek nyújtja át, akit legutóbb ünnepeltünk. Tehát ha van egy Misink, akinek szeptember 29-én van a névnapja, az átadja a lángot Petrának, akinek október 2. a névünnepe. A szeretet lángja ez. Mindig nagyon megható ez a jelenet. A fény megvilágítja az ünnepelt arcát, aki megilletődve mosolyog. Ilyenkor megkérdezzük, mit szeretne, ha köszöntésére elénekelnénk. Sok gyermekdalt ismerünk: magyar, francia, angol, német, orosz, görög, olasz, szerb, horvát nyelven, melyeket kirándulásokon, vagy ilyen alkalmakkor énekelünk. Mindenkinek van kedvence. A dal végén ő fújja el a gyertyát és pohár szörppel vagy sütivel vendégeskedünk. Mindenki várja a névnapját. Akiknek ez a nyári szünetre esik — Anna, Klára, Ica, Péter, Pál — azoknak együtt tartjuk a gyermeknapon. A lángról még csak annyit, hogy pohár víz mindig van készenlétben, nehogy az ünnepi perceket bármi is megzavarja! Másik ötletünk az, hogy tanév elején valamennyien hozunk egy-két könyvet a közös könyvtárunkba. Ezek kézről-kézre járnak. Ha kiolvassuk valamelyiket, szünetben beszélgetünk róla és ajánljuk egymásnak. Így hamar új gazdára vagy inkább olvasóra talál. Persze a könyveket bekötjük, vigyázunk rájuk. Elmentünk együtt igazi könyvtárba is, ahol nagyon szívesen fogadtak bennünket. Megismerkedtünk a könyvek elrendezésével és kölcsönzésének módjával. Tetszett, hogy halkan szól a könyvtárban a zene. Harmincan jártunk ott, de hangos szó nem esett. Valamennyi gyerek beiratkozott. Sokan elhatározták, hogy szabad idejükben délutánonként is beülnek a könyvtárba."

Garbacz Orsolya (Sopron, Kellner Sándor ált. iskola 3/a osztály, 9400) írta:

„A kertvárosban lakunk, az iskolába busszal járok. Otthon szívesen kerékpározom. Az utcánk csendes, csupa kertes ház áll benne. Együtt játszunk az ott lakó gyerekekkel. Közel van az erdő. Barátaimmal kirándulunk, apuval gombázunk. Anyu még nem igen jöhet velünk, mert Laci a tesóm még csak három éves. Rajunk neve Fekete István kisdobosraj. Egész évben gyűjtjük a hasznos anyagokat, a színes és fekete-fehér újságpapírt. Egyik anyuka elszállítja autóval a MÉH-telepre. Az érte kapott pénzen hófehér függöny került tantermünk ablakaira. Régi padjainkat egy délután dörzsvászonnal lecsiszoltuk, szüleink pedig lelakkozták. Tantermünk így mindannyiunk örömére még otthonosabb, barátságosabb lett."

Orsi leveléhez csak annyit, hogy a gombázásnál — akárcsak a névnapi gyertyagyújtásnál — ügyeljetek! Szakértő nézze meg, nehogy mérgezés legyen a kellemes kirándulás vége! A leveleket és ötleteket változatlanul várom! Ehhez annyit, hogy aki most, október elején ír, annak a levele január i számunkban jelenhet meg, mert — mint már az előző években is írtuk — ennyi a nyomdai úgynevezett „átfutási" idő!

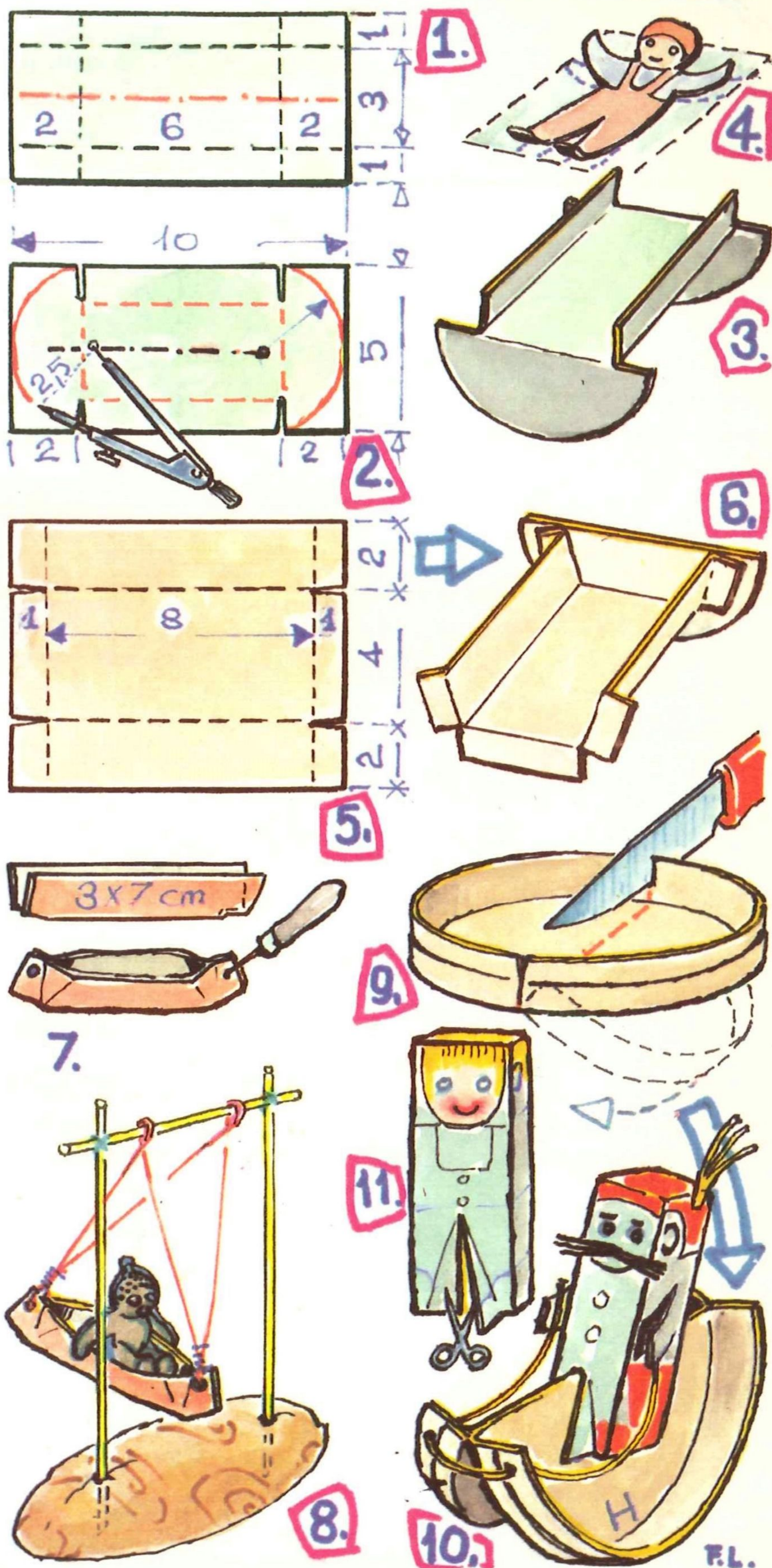
Ferkai Loránt: Hinták — Palinták

Ha babáid tudnának beszélni, néha bizonyosan megkérnének: ugyan hintáztass már meg minket egy kicsit! Hát ennél mi sem egyszerűbb. Ha kartonlapból kivágod az 1. ábrán látható téglalapot — a méreteket persze másként is megválaszthatod —, szaggatott vonalainál kissé megkarcolod az olló tompábbik élével, majd körződdel a téglalap két végére körívet rajzolsz. A 2. ábra szerint kivágod, már csak néhány hajlítgatás és készen a karton-bölcső (3). Piciny babát vagy kartonból vágott papírbabát (4) beletéve, ringathatod kedvedre.

Hasonló, de ragasztgatással jár, és nagyobbra is készíthető az 5. rajzunkon látható téglalap — szintén rajzolva, vágva, karcolva, hajlítva — ez a bölcső „vályú"-ja, melynek két végéhez ragaszthatod a félkörnél kissé alacsonyabbra vágott ívelt véglapokat (6). Ha súlyosabb babát akarsz beletenni, úgy jó vastag dobozfedél kartonból vágd az ívelt véglapokat.

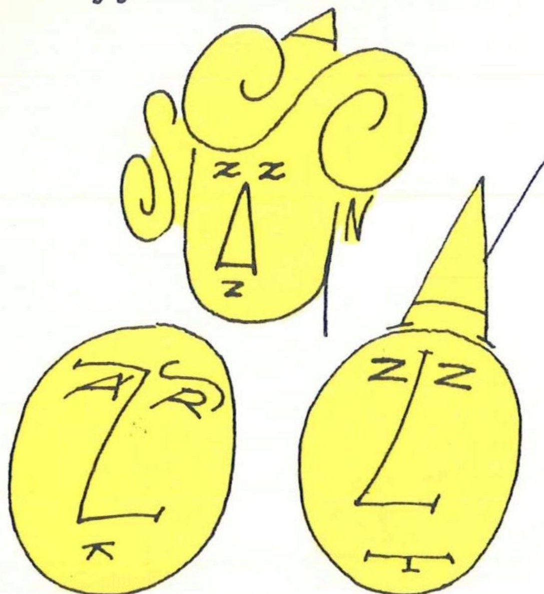
Minden vásáron — nagyban — ott láthatod a „hajóhintát". Ha csak egészen apró, mondjuk gyurmából szobrászkodott babát, állatot akarsz a hajóhintába tenni, vágj rajzlapból, kartonból egy 3×7 cm méretű téglalapocskát (7), hosszában hajlítsd felébe, két végét ragaszd össze, szúrd át, s kissé megtörve csónakformára alakíthatod. Az állványzat két félhurkapálca, amit felébe hasított krumpliba szúrsz, felső végükre „H" formában keresztlécet kötözöl, s a hajóhintát vékony dróttal a 8. ábra módján használatba is veheted.

Hinta-palintázáshoz a kör alakú sajtosdoboz is jól felhasználható. Ha késsel (9) a pontosan kimért középponton át húzott felező végeinél bevágod és a félköröket egymásra hajtod, kialakul a 10. ábrán látható hintaló-alapzat („H"). Ha meglököd, előre-hátra hintázgat. Már csak egy lovas kell rá, huszár vagy gyerek (11), amit orvosságos dobozból vághatsz és rajzolhatsz ki. A dobozka hossza 8 cm, szélessége 3 legyen, könnyen találsz ilyet. Végeit ragaszd le, alulról ollóval hasítsd fel 2,5 cm mélyen, s az előrehajtott háromszögeknél fogva ragaszd rá a sajtosdoboz-hintára. Jó hintázgatást kisbabáidnak!

Októberi fejtörő

Hogy hívnak?

Gyufa

Vegyetek elő 4 szál gyufát és úgy tegyétek az asztalra, hogy egyiknek se érje a feje az asztalt. Rajzoljátok meg!

Betűrejtvény

OO Balaton BR ooo ooo D iii A

Töltögető

Szüretkor a gazda 5 szüretelőt meg akart kínálni finom régi borral. A bor 7 dl volt egy üvegben. Mindenkinek 1 dl-t akart adni. A szüretelők poharai 1 dl-nél nagyobbak voltak. Végül egy 3 dl-es és egy 2 dl-es mérőke segítségével mindenki megkapta az 1 dl bort. Hogyan?

Figyelem!

Az októberi rejtvényeket fejtsétek meg, írjátok a szeptemberi megfejtések leveléhez. A bal felső sarokban levő számot is tegyétek a borítékba. Beküldeni majd csak a novemberi megfejtéssel együtt kell a három hónapot egyszerre.

1	2	3		4	5	6	7	8
9			10			11		
12				13		14		
15				16				
17	18			19		20		
	21					22		23
	24	25	26	27	28	29	30	
31		32						
33						34		

Keresztrejtvény

Vízszintes: 1. Vonat eleje. 3. Vizes föld. 5. Mértani test. 6. Kis Éva. 10. Román pénz. 11. Tekintetes rövidítése. 12. Kiöltözött hölgy. 13. Hollandia autójelzése. 14. Macskahívogató. 15. Pottyan. 16. Kis György. 17. Lánynév. 19. A régi egyiptomi uralkodókat hívták így. 21. ...futok. 22. Mutatószó. 24. Ismereteket ad át. 29. 1501 római számmal. 31. Vékony magánhangzói. 32. Légi jármű. 33. Apja, anyja. 34. Fólia közepe.

Függőleges: 1. Baj elhárítása. 2. Védés (ék. hiba). 3. Kőműves szerszám vakoláshoz. 4. Mozog a föld. 5. Marhacsordák. 6. Nosza régiesen (ék. hiba). 7. Írásbeli utasítás. 8. Szervezett tevékenység. 10. Zárszerkezet. 18. Állatok alá szalmát terít. 11. F. O. 20. Nem elálló. 23. Tizenéves. 25. Birka. 26. Val párja. 27. Belső szerv. 28. LÜI. 30. Függőlegesből vízszintesre mozdul.

A keresztrejtvényből a színes négyszögekbe kerülő betűket összeolvasva kell beküldeni.

kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja XXXII. évf. 8. sz.

Szerkesztő: Kelemen Sándor

Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, Budapest, Postafiók 100. 1502 Telefon: 660-162

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: dr. Petrus György

Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16. 1374 Telefon: 116-660. Terjeszti a Magyar Posta

Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlapirodánál (KHI) Budapest V., József nádor tér 1., 1900 közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámlára.

Megjelenik évenként tíz alkalommal.

Előfizetési díj 1 évre 55,— Ft, I. félévre 33,— Ft, II. félévre 22,— Ft, negyedéves előfizetés nincs.

Készült a Kossuth Nyomdában. 83 0684. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató

INDEX: 25.442

HU ISSN 0450-3287

Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

A címoldal **Végh Júlia** negyedikes munkája, Budapest Szinyei Merse úti Ált. Isk.

A hátsó címoldal **Békés Rozi** munkája

Vida Győző rajza

Farkas ha koplal, sem cserél a kalmár ebével.

Népi mondás